

HE 204/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 8 ja 12 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettua lakia siten, että lakiin otettaisiin valtuutussäännös. Ehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää teknisten laitteiden markkinoille saattamisen kieltämisestä, rajoittamisesta tai erityisten ehtojen asettamisesta näille laitteille sen mukaan kuin koneita koskeva Euroopan unionin

lainsäädäntö tällaista edellyttää. Ehdotuksen tavoitteena on varmistaa koneita koskevan direktiivin mukaisten komission päätösten aukoton täytäntöönpano Suomessa. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi yksi säädöstekninen muutos.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2013.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/42/EY, jäljempänä *konedirektiivi*, 9 artiklassa säädetään mahdollisesti vaarallisia koneita koskevista erityistoimenpiteistä. Artiklan 1 kohdassa on säädetty siitä, että jos komissio konedirektiivin 10 artiklassa säädettyä yhdenmukaisen standardin riitauttamista koskevaa menettelyä noudattaessaan katsoo, ettei jokin yhdenmukaistettu standardi täysin vastaa niitä olennaisia terveys- tai turvallisuusvaatimuksia, jotka standardi kattaa ja jotka on esitetty konedirektiivin liitteessä I, komissio voi toteuttaa toimenpiteitä, joilla vaaditaan jäsenvaltioita kieltämään sellaisten koneiden, joiden tekniset ominaisuudet muodostavat riskin standardissa olevien puutteellisuuksien takia, markkinoille saattaminen, rajoittaa tätä markkinoille saattamista tai asettaa näille koneille erityisiä ehtoja. Artiklan 1 kohdassa on säädetty komission oikeudesta toteuttaa edellä mainitut toimenpiteet myös silloin, kun komissio katsoo konedirektiivin 11 artiklassa säädettyä suojalausekemenettelyä noudattaessaan jäsenvaltion toteuttaman toimenpiteen olevan aiheellinen. Artiklan 3 kohdassa veloitetaan komissio 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa kuulemaan jäsenvaltioita ja muita asianosaisia osapuolia ja ilmoittamaan, mitkä toimenpiteet se aikoo toteuttaa varmistaakseen yhteisön tasolla ihmisten ja joissakin tapauksissa kotieläinten terveyden ja turvallisuuden sekä omaisuuden ja soveltuvin osin ympäristön suojelun korkean tason. Komission on otettava tämän kuulemisen tulokset asianmukaisesti huomioon hyväksyessään tarvittavat toimenpiteet. Toimenpiteet, joiden tarkoituksena on muuttaa konedirektiivin muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, hyväksytään 22 artiklan kohdassa tarkoitettua valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen.

Kyseisessä 22 artiklan 3 kohdassa todetaan, että jos tähän kohtaan viitataan, sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 5 a artiklan 1-4 kohtaa sekä 7 artiklaa ottaen huomioon mainitun

päätöksen 8 artiklan säännökset. Tässä mainittu menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä annettu neuvoston päätös 1999/468/EY, jäljempänä *komitologiapäätös*, on kumottu yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä, annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 182/2011, jäljempänä *komitologia-asetus*, joka tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2011. Uudessa komitologia-asetuksessa on kuitenkin todettu, että komitologiapäätöksen 5 a artiklan vaikutukset pysyvät voimassa niiden voimassa olevien perussäädösten osalta, joissa siihen viitataan. Näin ollen konedirektiivin 9 artiklassa tarkoitettuun valvonnan käsittävään sääntelymenettelyyn sovelletaan edelleen komitologiapäätöksen 5 a artiklan mukaisia menettelytapoja.

Konedirektiivi on pantu Suomessa pääosin täytäntöön koneiden turvallisuudesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (400/2008), jäljempänä koneasetus. Koneasetuksessa säädetään koneiden suunnitteluun ja rakentamiseen liittyvistä olennaisista terveys- ja turvallisuusvaatimuksista sekä niiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta, markkinoille saattamisesta ja käyttöönnotosta. Kansallisesti koneasetus on säädetty eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004), jäljempänä laitelaki, 4 §:n 2 momentin ja 5 §:n 2 momentin sekä kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004) 40 §:n nojalla. Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta on kumottu kuluttajaturvallisuuslailla (920/2011). Kuluttajaturvallisuuslain 55 §:n mukaan kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain nojalla annetut säädökset ja määräykset jäävät edelleen voimaan.

Koneasetukseen ei kuitenkaan ole otettu konedirektiivin sisältämää koneiden markkinavalvontaa koskevaa sääntelyä. Koneiden markkinavalvonnasta on kansallisesti säädetty yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävien teknisten laitteiden osalta ku-

luttajaturvallisuuslaissa sekä ammattikäyttöön tarkoitettujen teknisten laitteiden osalta työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006), jäljempänä valvontalaki.

Valvontalain 18 §:n 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voi kieltää tuotteen luovuttamisen markkinoille tai käyttöön, kunnes tuote on saatettu vaatimusten mukaiseksi. Ministeriö voi myös määrätä kiellon sijasta rajoituksia tai ehtoja tuotteen luovuttamiselle. Jos on perusteltua syytä epäillä tuotetta vaatimusten vastaiseksi, ministeriö voi kieltää tuotteen luovutuksen, kunnes tuotteen vaatimusten mukaisuus on selvitetty. Saman lainkohdan 3 momentin mukaan, vaikka tuote on asianmukaisesti saatettu markkinoille tai käyttöön, ministeriö voi asettaa 2 momentissa tarkoitetun kiellon tai määrätä tuotetta koskevista luovuttamisen ehdoista tai rajoituksista, jos tuote on omiaan vaarantamaan henkilöiden tai omaisuuden turvallisuuden. Valvontalaissa sosiaali- ja terveysministeriölle annetun toimivallan nojalla ministeriö voi kieltää tuotteen luovuttamisen markkinoille tai määrätä tälle luovuttamiselle rajoituksia tai ehtoja antamalla tiettyyn yksittäiseen teknisen laitteen valmistajaan, maahantuojaan, myyjään tai vastaavaan toimijaan kohdistuvan hallintopäätöksen. Kyse on kuitenkin vain yksittäiselle taholle annettavasta hallintopäätöksestä, eikä ministeriölle ole säädetty toimivaltaa antaa minkäänlaista yleistä luovuttamiskieltoa tai -rajoitusta, joka koskisi samalla kertaa kaikkia tiettyjen teknisten laitteiden maahantuoja tai myyjä.

Yksittäiset hallintopäätökset eivät välttämättä aukottomasti takaa komission konedirektiivin 9 artiklan nojalla antamien päätösten kansallista täytäntöönpanoa, jos komissio esimerkiksi kieltää tietyn teknisen laitteen markkinoille saattamisen jäsenvaltioissa. Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista yleisen määräyksen antamista ammattikäyttöön tarkoitettujen teknisten laitteiden markkinoille saattamisen kieltämiseksi tai sen rajoittamiseksi. Tämä on ongelmallista, koska yksittäisin hallintopäätöksin ei varmuudella tavoiteta kaikkia maahantuoja, myyjä ynnä muita mahdollisia toimijoita ja näin ollen jokin taho voi markkinoida komission päätöksessä kielle-

tyksi tarkoitettua laitetta edelleen viranomaisten siitä tietämättä.

Sen sijaan kuluttajaturvallisuuslain 52 §:ssä on säädetty asetuksenantovaltuudesta. Lainkohdan mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kulutus-tavaroille ja kuluttajapalveluille asetettavista vaatimuksista terveyden ja omaisuuden suojaamiseksi. Valtuutussäännöksen nojalla voidaan antaa valtioneuvoston asetus, jolla voidaan panna täytäntöön konedirektiivin 9 artiklan mukaiset komission täytäntöönpanomääräykset kulutustavaroiden osalta.

Jäsenvaltioiden velvoittamiseksi kieltämään kannettaviin käsin ohjattaviin raivaussahoihin tarkoitettujen kelatyypisten leikkuulaitteiden markkinoille saattamisen annettua komission päätöksen 2012/32/EU mukaan jäsenvaltioiden on kiellettävä sellaisten kannettaviin käsin ohjattaviin raivaussahoihin tarkoitettujen kelatyypisten leikkuulaitteiden markkinoille saattaminen, jotka koostuvat useista toisiinsa yhdistetyistä metalliosista. Tämä on ensimmäinen komission konedirektiivin 9 artiklan nojalla antama päätös. Kyseisen päätöksen ja mahdollisesti tulevaisuudessa komission konedirektiivin 9 artiklan nojalla antamien myöhempien päätösten aukoton täytäntöönpano Suomessa edellyttää lainsäädäntötoimenpiteitä, koska nykyisen lainsäädännön mahdollistamin keinoin EU-säädösten täytäntöönpano ei ole riittävän tehokasta. Komission konedirektiivin 9 artiklan mukaisten päätösten täytäntöönpanemiseksi annettavissa määräyksissä on kyse elinkeinonvapauden ja yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteiden rajoittamisesta, minkä vuoksi asiasta tulisi säätää perustuslain mukaisesti nimenomaan lain tasolla. Näin ollen ilman lain tasoista valtuutusta yleisiä, kaikkia toimijoita koskevia määräyksiä tietyn laitteen markkinoille saattamisen kieltämiseksi tai sen rajoittamiseksi ei voida antaa.

2 Ehdotetut muutokset

Laitelain 8 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää teknisten laitteiden markkinoille saattamisen kieltämisestä, markkinoille saattamisen rajoittamisesta

ta tai erityisten ehtojen asettamisesta näille laitteille sen mukaan kuin koneita koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää laitteiden terveys- ja turvallisuusvaatimusten vastaisuuden perusteella. Luovutuskielto tai muu rajoitus kohdistuisi laitelain 2 §:n mukaisesti teknisen laitteen valmistajaan, maahantuojaan, myyjään ja muuhun henkilöön, joka luovuttaa olennaisessa määrin työssä käytettäväksi tarkoitetun teknisen laitteen Suomessa markkinoille tai käyttöön.

Uusi valtuutussäännös oikeuttaisi valtioneuvoston panemaan täytäntöön konedirektiivin 9 artiklan mukaiset komission täytäntöönpanomääräykset antamalla asetuksia. Valtuutussäännös koskisi nimenomaan Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanoa eikä se siten oikeuttaisi antamaan valtioneuvoston asetusta sellaisista laitteista, jotka olisivat pelkästään kansallisesti todettu tapaturman vaaraa tai terveyden haittaa aiheuttaviksi. Vaikka komission täytäntöönpanomääräykset ovat teknisluonteisia, yksityiskohtaisia ja rajoitettuun ammattiryhmään kohdistuvia, on asetuksenantovaltuus ehdotettu osoitettavan valtioneuvostolle, koska laitteen markkinoille saattamisen kieltämisessä on kyse periaatteelliselta kannalta merkittävästä rajoituksesta.

Lain 12 §:n 2 momentissa viitataan kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettuun lakiin (75/2004), joka on kumottu kuluttajaturvallisuuslailla (920/2011). Pykälän 2 momentin viittaus-säännös ehdotetaan muutettavan vastaamaan voimassa olevaa lakia.

3 Esityksen vaikutukset

Teknisten laitteiden markkinoille saattamisen kieltäminen, rajoittaminen tai erityisten

ehtojen asettaminen näille laitteille vaikuttaa kaikkiin yrityksiin, joiden toimialaan kuuluu esimerkiksi kyseisen tuotteen valmistaminen tai myyminen. Vaatimustenvastaisilla tuotteilla ei kuitenkaan ole oikeutta tuotteiden vapaaseen liikkuvuuteen.

Esityksellä edistetään myös terveyden ja turvallisuuden suojelua. Terveydelle ja turvallisuudelle vaarallisen teknisen laitteen markkinoille saattamisen kieltäminen tai rajoittaminen vähentää tällaisten laitteiden aiheuttamien tapaturmien määrää ja sääntelyllä pyritään ehkäisemään vaarallisiksi todettujen laitteiden aiheuttamia vammoja ja kuolemantapauksia.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Ehdotus on käsitelty ja hyväksytty yksimielisesti työturvallisuussäännöksiä valmisteleivassa neuvottelukunnassa, jossa ovat edustettuina keskeisimmät työnantaja- ja työntekijäjärjestöt sekä muut yhteistyötahot. Ehdotuksesta on pyydetty lausunto työ- ja elinkeinoministeriöltä sekä oikeusministeriöltä. Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole ollut huomautettavaa esityksestä. Oikeusministeriö puolestaan kiinnitti huomiota eräisiin säädösteknisiin seikkoihin. Esitystä on korjattu oikeusministeriön ehdottamalla tavalla.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan keuhäl- lä 2013.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 8 ja 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004)
12 §:n 2 momentti, ja
lisätään 8 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

8 §

Vaatimustenmukaisuusolettama

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää teknisen laitteen markkinoille saattamisen kieltämisestä tai rajoittamisesta taikka erityisten ehtojen asettamisesta laitteelle sen mukaan kuin koneita koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään laitteen terveys- ja turvallisuusvaatimusten vastaisuuden vuoksi.

12 §

Lain valvonta

Yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävien teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja valvonnasta säädetään kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Helsingissä 24 päivänä tammikuuta 2013

Pääministeri**JYRKI KATAINEN**

Sosiaali- ja terveysministeri *Paula Risikko*

Laki**eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain 8 ja 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) 12 §:n 2 momentti, ja
lisätään 8 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 §

Vaatimustenmukaisuusolettama

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää teknisen laitteen markkinoille saattamisen kieltämisestä tai rajoittamisesta taikka erityisten ehtojen asettamisesta laitteelle sen mukaan kuin koneita koskevassa Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään laitteen terveys- ja turvallisuusvaatimusten vastaisuuden vuoksi.

12 §

Lain valvonta

Yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävien teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja valvonnasta säädetään kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa (75/2004).

12 §

Lain valvonta

Yksityiseen kulutukseen tarkoitettujen tai olennaisessa määrin yksityisessä kulutuksessa käytettävien teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja valvonnasta säädetään *kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011)*.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
